

Apollo raamatupood. Olen parasjagu otsimas tippklassikute teoste seast meelepärast vaimusünnitist lootuses end harida nagu noorele iseenda sisemaailmast huvituvale inimesele kohane, kui luban silmadel riivata paari vahe kaugusel midagi enneolematut minusuguse grammatiliselt-alati-korrektse-pedandi jaoks - raamatut, mille pealkiri on kirjutatud valesti. Valesti! Heites kõrvale igasugused lootused lugeda sel päeval midagi, mida eeskujulik kodanik liigitaks maailmakirjanduse klassika alla, otsustan tutvuda romaaniga lähemalt. Kaanel laiutav revolver, mida pigistab silmitu suitsu kimuv šimpans, andis juba paari meetri kauguselt märku sellest, et tegemist ei ole teosega, mis kavatses rõövida minult mu väikekodanlikud mured. Vastupidi. Teost sirvides avastatud pilkepildike, mis kujutab tuleriidal bensiinikanistriiga põlema süüdatud kriipsujukat, annab selgelt märku, et käesolev teos kavatses meelega astuda mitte ainult minu, vaid ka ühiskonna kõige väiksemale varbale. Peagi leiain end kassapidajale raamatut ulatamast - iseenese ning rahakoti piitsutamiseks muidugi.

2011. aastal ilmunud teose "mis sul Viga on." autoriks on noormees, keda ei saa küll lugeda päris kirjanikuks (selle fakti ette paneb meid tõsiasi, et ta on teadaolevalt avaldanud vaid ühe raamatu), kuid kellele tuleb avaldada austust otsuse eest paisata avalikkuse ette oma isiklikud mõtted ausalt ja vahetult, esitamata neid "läbi lilled". Roone Roost on minu jaoks keegi, kellega leiain end mõnevõrra sarnanevat, jagades mitte küll päris sama maailmavaadet, mis alustas kujunemist kooliseinte vahel, kus on viibinud temagi. Mingisugusest eksisteerivast probleemist ei olnud ma veel teadlik 2011. aastal, mil esmakordselt nimetatud raamatu ostsin. Tol ajal tundus teos minusuguse rohelise ning naiivse tütarlapse jaoks "õigesse auku minevat", sest sain aru küll, et haridussüsteemis on justkui midagi valesti, aga mis täpsemalt - sellele ei osanud ma näppu peale asetada. Sain alles aasta hiljem oma isiklikul depressiooniperioodil aru, et on raske õppida eliitkoolis ajal, kui emotsionaalsel tasandil on kõik (nagu noortel on ikka kombeks tänapäeval öelda) "lappes".

Eelnevalt väljatoodud temaga Roone oma teost ka alustab, pühendades 2. peatükile "Eliitkoolid" 9 lehekülge, mis on raamatu keskmisest (4-5 lk ptk kohta) päris mitme lehekülje võrra pikem. Enesepetlik iroonia annab märku autori raskest kooliteest ning isiklikust valulikust kogemusest - "Teinekord sisendati minusse sellesamas klassis number kakssada viis kindlust sõnadega: "Roone, sina oledki Eesti allakäigu põhjus." (lk 20), mille peale võtab autor kohati üleoleva positsiooni õppeasutuse suhtes, kus talle liiga tehti: "Selles koolis oli veel üks vahva tahvel, mis mu tuju alati heaks tegi, kui seda nägin. Tahvli peal seisis: "Hea õpikeskkonnaga kool." See oli päris madalal. Ilmselt selleks, et ka nooremad õpilased saaksid teada, mis on sarkasm." (lk 20) Kriitiline stiil jätkub läbi peatüki ning paar lehekülge hiljem viitab autor juba avalikult ning selgelt koolile arvatavasti selleks, et sõnavabaduse abil haridusasutusele kätte maksta kõige eest, mis talle minevikus hingepiinu on valmistanud: "Siis veel need ülevad sloganid, millega neile ennast ehtida meeldib, näiteks "For excellence we strive"... Rohkem nagu "towards insanity we drive"... (lk 23).

Kuigi 14-aastane mina hüples rõõmust idee peale, et keegi on julgenud nii avalikult süsteemi kritiseerida: “Pealegi, kas teadsid, et praegune haridusmudel on välja töötatud 19. sajandil? Sellel pole iseenesest midagi viga, välja arvatud fakt, et see on umbes sada aastat ajast maas” (lk 24), kurvastab 18-aastane mina, sest teos ei paku mitte ühtegi konkreetset lahendust, vaid ainult ekstreemseid ja maailmavastase suhtumisega pseudoideid. “Teeks nii, et iga koolilõpetaja peab lisaks riigieksamitele oma eksistentsi adekvaatselt põhjendama, seletama lahti oma maailmavaate ning kes seda ei suuda, lõpetab lihtsalt eksisteerimise ära.” (lk 26) Minu hetkelist valu suudab autor õnneks leevendada paari lehekülje järel, tuues näiteks naljakaid olukordi elust enesest ning lohutades lugejat: “Oled sa kunagi hakanud telefonis kirjutama kellelegi sõnumit ja siis unustanud, kellele seda saata tahtsid? Või valinud kellegi numbri ja siis unustanud, kelle numbri sa valisid ja peale ülekontrollimist unustanud, mida sa temast üldse tahtsid? Aga kõik on hästi, sest seda juhtub meie kõigiga!” (lk 30)

Siiski, mida lehekülg edasi, seda enam leidsin negatiivsuse enda jaoks väsitava olevat. Tundsingi seda juba 14-aastasena, mil teadvustasin, et arenguruumi on ühiskonnas veel palju, kuid ei lasknud sellel oma naiivset positiivsust lämmatada. Seetõttu mõjub teose terav ning must huumor hetkeses olukorras pigem rõhuvalt. Kuigi autor on sõnaselgelt teose alguses oma isiklike eeskujudena välja toonud tuntud Ameerika *stand-up* komöödiandid Bill Hicksi ja George Carlini, on laene nende mõtetest nüüdseks ringlemas juba kriipivalt palju. Seega sobiks selline maailma põlastav käsitlus pigem lavale, suunitlusega rahvas suures saalis ühiselt naerma ajada. Vastasel juhul võib teose terav must huumor mõjuda depressiooni tekitavalt, kui lugeda raamatut oma korteri nelja seina vahel üllas üksinduses. Anarhiast ja teismelise mässavast protestimisest küllastununa asetan lõpuks raamatu endast kaugemale kõrvale ning hakkangi lugema hoopis Sirpi, lootes vastuseid leida mind ennastki kaua painanud küsimustele. Lugemise katkestanud, säilitan siiski positiivse tuju ning lootuse – ehk suudab autor mind üllatada mõnel aastal teosega, mis hoopistükkis ülistab meie laiduväärt ühiskonda.

Jään ootama, Roone!